

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

KANNANOTTO

23.5.2024

Dnro 174 /2024

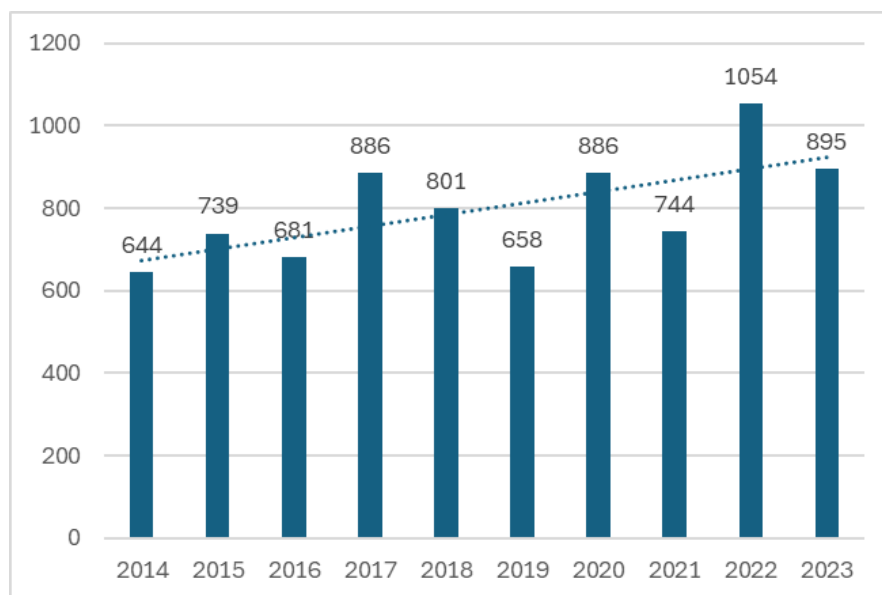
PORONHOITOALUEEN KARHUNMETSÄSTYS METSÄSTYSKAUDELLA 2024

Metsästyskauden 2024 alkaessa karhunmetsästys koko Suomessa on muutostilassa. Korkeimman hallinto-oikeuden antamien ratkaisujen vuoksi on todennäköistä, että karhua ei metsästetä muualla kuin poronhoitoalueella. Poronhoitoalueen karhunmetsästyspaine tulee kasvamaan ja metsästäjämäärät nousemaan. Myös Metsähallitus varautuu asiaan järjestelemällä uudelleen poronhoitoalueen karhunmetsästyksen lupa-alueita ja metsästyslupien määriä. Metsähallituksen mukaan järjestelyiden tavoitteena on tasata metsästyspainetta eri alueille ja parantaa metsästyksen sosiaalista kestävyyttä.

Porovahingot ja karhujen määrä

Maasuurpetojen porotaloudelle aiheuttamat vahingot ovat olleet Suomessa erittäin korkealla tasolla jo yli kymmenen vuoden ajan. Ainoa keino vähentää vahinkoja ja porotalouden kannattavuuden heikkene- mistä sekä valtion petovahinkokorvausten maksutaakkaa, on vahinkoa aiheuttavien maasuurpetojen poisto. Löydettyjen vahinkojen suurin aiheuttaja on ahma, mutta karhu on vastuussa suurimmasta osasta löytymätöntä hävikkiä.

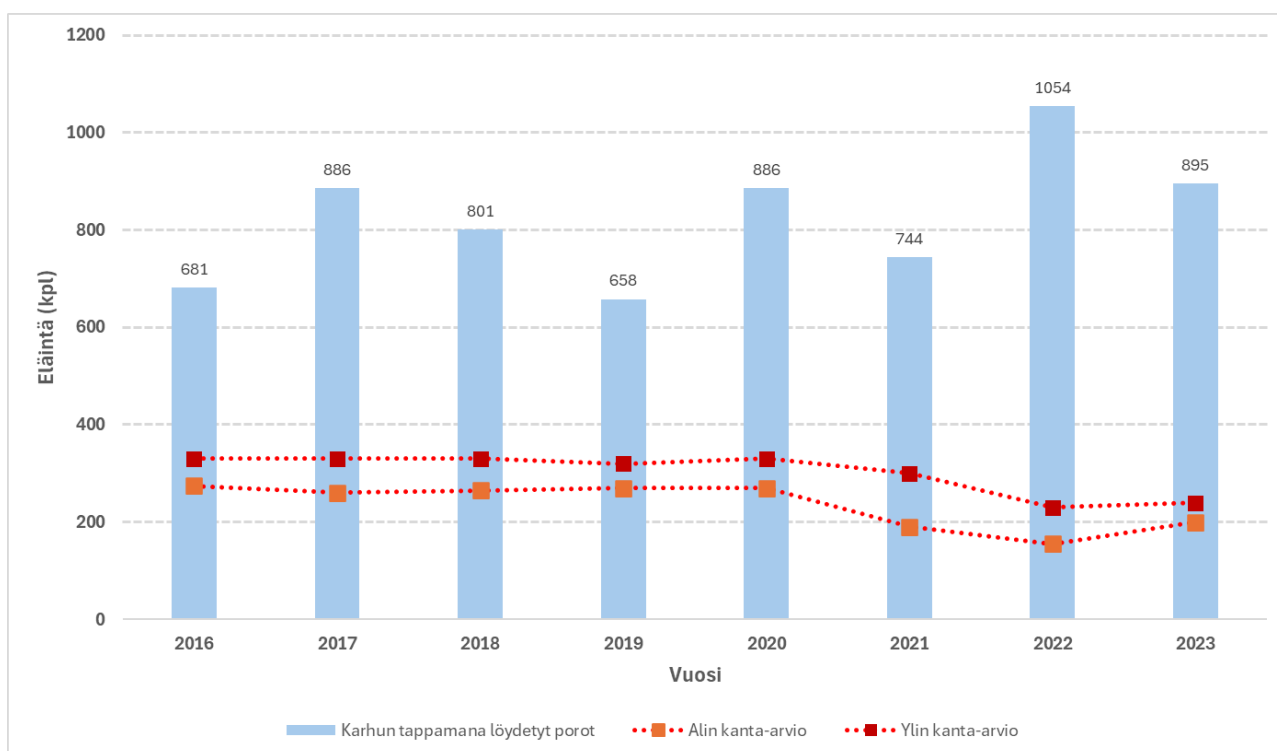
Karhu aiheuttaa porovahinkoja koko poronhoitoalueella. Iso osa karhun tappamista poroista jää löyty- mättä, sillä sulan maan aikaan vahinkojen löytäminen on erittäin haastavaa. Karhu syö pienet vasat tar- koin ja monesti myös piilottaa haaskan. Karhu hyödyntää tutkimusten mukaan runsaimmin kesävasoja ja karhun vaikutus porojen syksyisiin teurasmääriin on huomattava. Vuonna 2023 karhun tappamana löytyi 895 poroa ja niiden korvaussumma on noin 1,3 miljoonaa euroa. Karhun tappamina löydettyissä poromäärissä on vuotuista vaihtelua, mutta vahinkotrendi on nouseva (taulukko 1).

Taulukko 1. Karhun tappamina löydettyt porot 2014–2023.

Viimeisin Luonnonvarakeskuksen tekemä karhun kanta-arvio on maaliskuulta 2024. Sen mukaan poronhoitoalueella vuotta vanhempia karhuja ennen metsästyskautta 2024 on 200–240 (taulukko 2). Pentueita vuonna 2024 poronhoitoalueella on 47–40 ja pentuja 50–70. Kanta-arvion mukaan vuoden 2020 jälkeen vuotta vanhempien karhujen määrä poronhoitoalueella olisi laskenut, mutta samaan aikaan löydettyjen karhun aiheuttamien porovahinkojen määrä ei kuitenkaan ole vähentynyt. Vuonna 2022 karhun tappamana löydettiin ennätysmäärä poroja, 1054 kappaletta. Karhun kanta-arvio perustuu pääosin vapaaehtoisten jälkihavainnoitsijoiden tekemiin havaintoihin. Kanta-arvioraportin mukaan poronhoitoalueen havaintoaineisto on edelleen vähäinen ja havaintoaineiston vähäisyys johtuu suurelta osin harvasta havainnoitsijaverkostosta. Poronhoitoalueen kanta-arvioon liittyy tämän takia muuta maata enemmän epävarmuutta. Kanta-arvioraportin mukaan poronhoitoalueen arvio ottaa huomioon puutteen aineiston kattavuudessa. Raportista ei tule ilmi, miten havainnoitsijaverkon puute otetaan huomioon. Porovahinkojen määrä tulisi ottaa huomioon poronhoitoalueen karhukantaa sekä karhun metsästyskiintiötä määrittäessä. Karhun tappamana löydetty poro on jo itsessään havainto karhusta.

Taulukko 2. Karhun tappamana löydetty porot ja vuotta vanhempien karhujen määrä (alin ja ylin kanta-arvio) poronhoitoalueella ennen seuraavaa metsästyskautta.

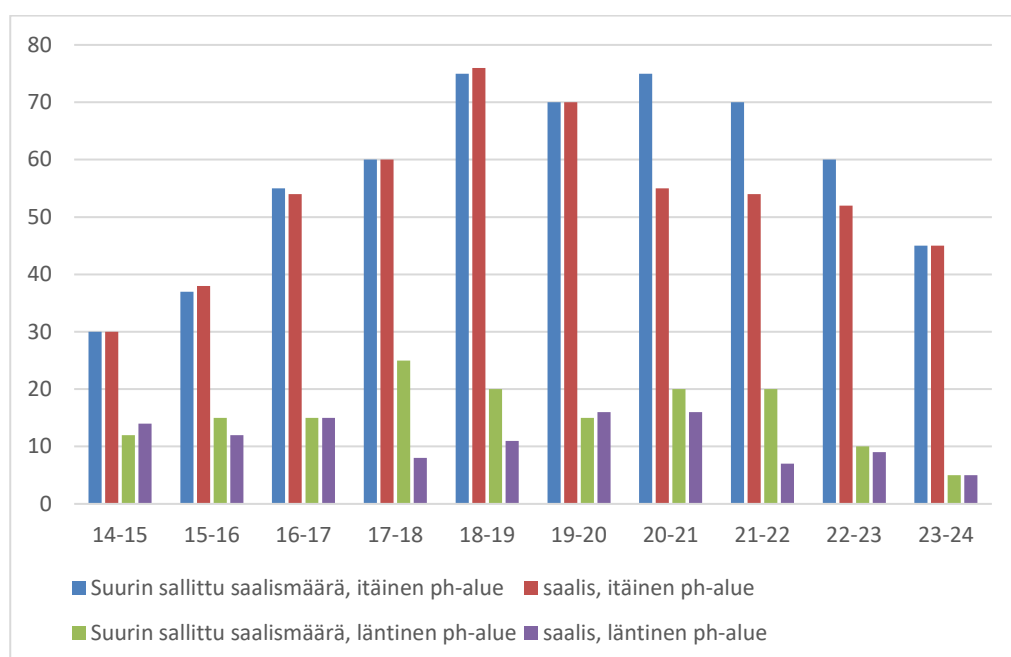
Suomen karhukannan hoitosuunnitelman (2022) mukaan poronhoitoalueella tavoitteena on karhun aiheuttamien vahinkojen vähentäminen vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla ja karhun kiintiömetsästyksellä (ns. keskeytysmetsästys). Vahinkojen vähentäminen on tärkeä lähtökohta karhunmetsästysjärjestelyitä suunniteltaessa. Hoitosuunnitelman mukaan poronhoitoalueen metsästyksen mitoituksessa seurataan karhun aiheuttamien vahinkojen kehittymistä alueellisesti ja kokonaisvahinkokertymän kautta. Samalla tulee huomioida, että vain murto-osa karhun tappamista vahingoista löydetään. Vahinkojen ja hävikin huomioiminen on erittäin tärkeä lähtökohta, kun poronhoitoalueelle määritetään metsästyskiintiöitä.

Karhun metsästysjärjestelyissä poronhoitoalueella tulee kiinnittää huomiota pyynnin tehokkuuteen. Karhut tulee saada metsästettyä kiintiöiden puitteissa mahdollisimman tehokkaasti.

Karhusaaliit poronhoitoalueella

Karhun kiintiö- ja saalismäärissä on ollut vuosittain melko suurta vaihtelua (taulukko 3). Lumitilanne ja ennen kaikkea lumen tulo vaikuttavat olennaisesti karhunmetsästyksen onnistumiseen. Mikäli lumi tulee maahan ennen pyyntikauden päättymistä, täyttyvät kiintiöt sekä läntisellä että itäisellä poronhoitoalueella nopeasti. Esimerkiksi vuonna 2022 kiintiöt jäivät vajaaksi, koska lumipeite tuli poronhoitoalueelle huomattavan myöhään.

Taulukko 3. Poronhoitoalueen suurimmat sallitut karhun saalismäärät ja saaliit metsästysvuosittain.

Karhun metsästysluvat poronhoitoalueella

Tulevan syksyn karhunmetsästäys koko Suomessa ja sen järjestelyt poronhoitoalueella ovat uudistuksessa. Koska karhunmetsästyksen suosiosta ja metsästäjämäärän kasvamisesta poronhoitoalueella ei ole tietoa, poronhoitoalueen lupamääriä on tarpeen rajata. Poronhoitoalueen alueluvista on aiempina myyty suhteellisen iso osa poronhoitoalueella asuville.

Tähän asti poronhoitoalueen karhulupia on myyty lähinnä kausilupina. Kausiluvan hinta on 60 euroa ja vuorokausiluvan hinta 30 euroa. Jo kolmen päivän pyyntireissulle on halvempaa ostaa kausilupa. Kausilupa on myös joustavampi, koska sillä voi metsästää kiintiöiden puitteissa omavalintaisina päivinä. Karhunpyyntiin poronhoitoalueella olisi tarpeellista myydä myös viikkolupia (pituudeltaan esim. 5–7 vrk), jotta ei tule tilanteita, jossa kausiluvilla todellisuudessa pyydetään vain muutamia päiviä. Tämä voi vähentää tehokasta pyyntiä. Vuorokausilupien myyminen etukäteen on myös hieman epäloogista, koska

karhukiintiöt voivat täytyä nopeasti ja mahdollisesti etukäteen myydyt vuorokausiluvat voivat jäädä kokonaan käyttämättä kiintiön tullessa täyteen.

Metsästystilanteessa tulee useasti eteen mahdollisuus ampua useampi karhun yhden pyyntikerran aikana. Lupaehtoihin aiemmin määritetty yhden karhun ampuminen/lupa voi aiheuttaa pyynnin tehokkuuden laskemista. Tämän lupahdon poistamista olisi aiheellista harkita.

Lupa-alueiden uudistuksella ja alueellisilla lupamäärärajausilla voi olla merkittäviä vaikutuksia sekä karhunmetsästyksen onnistumiseen, että poronhoitoon. Vaikutuksia on vaikea arvioida etukäteen. Karhunmetsästyksen tehokkuus on tärkeää turvata. Samalla pitää pyrkiä pitämään koirien aiheuttamat porovahingot ja häiriöt minimissä. Karhun metsästyskauden loppuessa olisi hyvä kerätä kokemuksia sekä metsästäjiltä että paliskunnilta. Metsästyksen ja metsästäjämäärien kohdentuminen eri alueille olisi tärkeää selvittää. Palaute ja selvitykset edistävät kehittämään ja tarvittaessa uudelleensäättämään karhunmetsästyksen järjestelyitä tuleville vuosille.

Poronhoitoalueen metsästyskiintiöt metsästysvuodelle 2024–2025

Poronhoitoalueen metsästyskiintiöt tulee mitoittaa niin, että karhun aiheuttamat vahingot eivät entisestään nouse. Tavoitteena tulisi olla vahinkomäärän laskeminen, kuten karhun kannanhoitosuunnitelmaan on kirjattu. Karhukanta on poronhoitoalueella vahva ja karhuilla on isoja pentueita. Poronhoitoalueen karhukannan arviointiin ja metsästyksen onnistumiseen liittyy erityisen paljon epävarmuustekijöitä ja muutokset vuosien välillä voivat olla suuria. Karhun suojelutaso on Suomessa suotuisa ja mahdollistaa poronhoitoalueen karhukannan pienentämisen. Lisäksi karhu aiheuttaa suurimman osan vahingoista poronhoitoalueella. Tämän takia poronhoitoalueen kiintiöt tulee asettaa niin suuriksi, että kiintiöiden täyttyminen ei vaikeuta karhukannan koon kontrollointia porotalouden taloudellisten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Valtio varaa jatkuvasti liian vähän määrärahoja porovahinkojen korvaamiseen. Vahingonkorvauksista joudutaan leikkaamaan ja vahingonkärsijät joutuvat odottamaan korvauksia entistä pidempään. Korvausrahojen riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota. Korvausrahojen riittämättömyyden lisäksi ongelmana on EU:n asettama 10 miljoonan euron maksukatto. On kestävämpiä, jos poronhoitajat joutuvat kustantamaan petokantojen ylläpidon entistäkin suuremmalla osuudella ja korvauksia ei makseta täysimääräisenä. Poronhoitajien oikeusturvan ja omaisuuden suojan vuoksi karhun metsästyskiintiö on mitoitettava aidosti niin, että karhukantaa saadaan pienennettyä.

Paliskuntain yhdistys esittää alkavalle metsästyskaudelle vapaata karhunmetsästystä poronhoitoalueelle karhukannan leikkaamiseksi ja vahinkojen kohtuullistamiseksi. Vaihtoehtoisesti esitämme alkavan metsästyskauden karhukiintiöksi itäiselle poronhoitoalueelle 95 karhua ja läntiselle 35 karhua.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

Kannanoton valmistelija, lisätiedot: Maaren Angeli, maaren.angeli@paliskunnat.fi, +358 40 6858 958